Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
Taina Nikula
17.6.2022

Ympäristövaliokunta
00102 EDUSKUNTA
YmV@eduskunta.fi

Asia: U 44/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista ja direktiivin 2009/125/EY kumoamisesta

Ympäristöministeriön lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle

EU:n komissio julkisti 30.3. kestävän tuotepolitiikan aloitteen (Sustainable Products Initiative), joka sisälsi muun muassa ehdotuksen uudeksi asetukseksi kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista (jäljempänä ekosuunnitteluasetus). Asetus kumoaisi voimassa olevan direktiivin energiaan liittyvien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista (125/2009/EY).

Valtioneuvoston kannassa on keskeiset näkemykset.

Ympäristöministeriö korostaa, että asetusehdotus kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle on keskeinen aloite kiertotalouden edistämiseksi.

Kiertotalouden edistämiseksi on keskeistä tuoda painopistettä tuotesuunnitteluun, sillä suurin osa ratkaisuista tehdään tuotesuunnitteluvaiheessa. Luonnonvarojen käytön ennustetaan globaalisti yli kaksinkertaistuvan vuoteen 2060 mennessä, ja se tarkoittaisi materiaalien hallintaan liittyvien hiilidioksidipäästöjen massiivista kasvua ja toisaalta esimerkiksi korkeaan teknologiaan tarvittavien raaka-aineiden niukkenemista. Lisäksi yhteiskunnan sähköistyminen lisää luonnonvarojen ja kriittisten materiaalien kulutusta.

Ehdotuksessa ekosuunnitteluasetukseksi ja sen nojalla annettavissa delegoiduissa säädöksissä on tavoitteena säätää vaatimukset mm. tuotteiden kestävyydelle, uudelleenkäytölle, korjattavuudelle, ja kierrätettävyydelle sekä tuotteiden energia- ja resurssitehokkuudelle. Säädöksissä annetaan mahdollisesti vaatimuksia myös kierrätetyn sisällön vähimmäismääristä. Kestävien tuotteiden vaatimukset koskevat sekä EU:ssa valmistettavia, että unioniin tuotavia tuotteita, joten komission aloitteilla on myös globaaleja vaikutuksia.

Asetuksen mukaisten delegoitujen säädösten valmistelussa on tärkeää taata kunnianhimoisuus ja systemaattisuus. Nykyinen ekosuunnitteludirektiivi on vaikuttava: sen piirissä olevien tuotteiden vuosittainen energiankulutus on vähentynyt 10 prosenttia, ja säästänyt noin 120 miljardia euroa kuluttajien energiakuluja vuonna 2021. Jatkossa on tärkeää, että vaikuttavuus säilyy ja keskeisissä tuoteryhmissä on myös vaatimukset, joissa energiatehokkuuden lisäksi otetaan huomioon tuotteiden kestävyys, uudelleenkäyttö, uudelleenvalmistus ja kierrätettävyys.

Komissio ehdottaa julkisen konsultaation järjestämistä ensimmäisistä tuotekategorioista, joille laaditaan tuotekohtaista ekosuunnittelusääntelyä. Konsultaation on tarkoitus olla valmis vuoden 2022 loppuun mennessä. Alustavasti komissio on tunnistanut ensisijaisiksi tuotekategorioiksi tekstiilit, huonekalut, patjat, renkaat, pesuaineet, maalit, voiteluaineet, raudan, teräksen ja alumiinin.